II

ORATIO

AD SACROSANCTVM OECVMENICVM CONCILIVM TRIDENTINVM,

QVA DE ECCLESIAE AVCTORITATE,

ET IMITANDIS APOSTOLIS DISSERITVR,

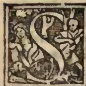
HABITA PER R. P. GASPAREM A' FOSSO

Archiepiscopum Rheginum in eiusdem Concilij apertione die XVIII. *Ianuarij. Anni.* M. D. LXII. *sub* PIO. IIII. *Pont. Max.*



BRIXIÆ, *Ad instantiam Ioan. Baptistæ Pozolæ.*
Anno M. D. LXIII.

ORATIO AD SACROSANCTVM
OECVMENICVM CONCILIVM TRIDENTINVM.



I DARETVR *congressus cum uate aliquo, Illustrissimi Apostolicæ sedis legati, & Patres Amplissimi, illum de Nili ortu, uel Darij fuga (uti Alexandrum fecisse aiunt) non percontarer, neque de primis rerum seminibus sint ne Pythagoreæ decisiones in cælo, Empedoclis elementa, atomorum congeries, uel indigestum Anaxagoræ chaos; non de origine fontium, & alijs, quorum scientia inflat potius, quàm ædificat. Verum à certiori oraculo ipse libentius peterem, si deus hominem rectũ, ratione ornatum, beatitudinis participem, & sua insignitum imagine creauit ab initio, cur ipse suimet oblitus, & dei, innumeris se immiscuit quæstionibus: quo factum est, ut priori spoliatus honore compararetur iumentis insipientibus. Quis præterea eundem hominem dei bonitate per mortem filij eius suo candori restitutum, & ita enutritum in Euangelio, ut azimus, & noua conspersio esse deberet; tantus stupor oppresserit, ut ad veteris nequitiæ, & malitiæ fermentum reuerteretur? Quinimmo ad deteriora prælapsus est, dum neglecta ueritate, quam in orthodoxa didicerat ecclesia post impias abijt opiniones, dicens, capitis sui tenebras esse lucem, & ecclesiæ catholicæ lucem esse tenebras. Vtinam æuo nostro tot non essent huius insaniæ sectatores, ut uerè dici non posset, stultorum infinitus est numerus. Magna profectò circa religionem illorum insania est, qui cum Christum opera bona et præcepisse, et exemplo suo commendasse legerint, et tandem voluisse pati, & sic intrare in gloriam suam: ipsi tamen sub tali capite genio et delitijs indulgentes in ocio se uiuere posse existimant. Et si qui eorum sint, qui hæc ipsa opera uerbo non negligant, ea tamen ad salutem minus necessaria esse dicunt, inanem reddentes illam fidei nostræ confessionem, reddet deus unicuique secundum opera sua; & qui bona egerunt ibunt in vitam æternam. Cum autem ab ecclesiæ initio sacramentorum usum semper fuisse legerint (ritus enim si qui aliquando immutati sunt, hoc ideo factum fuit, quia temporum & statuum conditiones illud expetebant; sed quantum ad substantiam attinet in eorum integritate sine aliqua mutatione perstitêre) cur ea nunc proijciunt, detestanturque? eo magis quòd sanguis Christi, quo ipsi tantopere gloriantur, & in quo se vnice dicunt*

consydere solo sacramentorum medio nos abluit, & deo conciliat. Cum insuper beati Petri, eiusq; in Romana, & apostolica sede successorum auctoritatem, eminentiamq; super cæteros omnes ab ipsa Christi resurrectione indubitatam acceperint, ad quos alij quiuis grauia fidei dubia, & ecclesiæ negotia tanquam ad supremos doctores, et totius dominici gregis pastores summos referebant: cur hodie ab eis tanta cum indignatione deficiunt? Vnde obsecro nefas tantum populis, & ijs qui aliquando pastores erant? Vnde hæc tetigit ò Christe tuos insania ciues? Non desunt in sacris literis oracula, quibus meæ petitioni satisfiat: dum enim de peccatoribus aiunt, non cognouerunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant: peccata & mala quæuis ex ignorantia prouenisse ostendunt, quæ est altera peccatorum origo & causa; nec immerito: omnis enim prauus ignarus est, & nemo amplectitur uitium nisi sub specie honesti; nec uirtutem odisse poterit, nisi turpitudinis speciem præsetulerit. Si enim illius formam oculis corporeis spectaremus, magnum (ut dicebat Plato) sui amorem excitaret in cordibus nostris: eadem oracula cum de eisdem peccatoribus dicunt, obcæcauit eos malitia eorum; alteram ostendunt uitiorum causam, malitiam scilicet priori longè deteriorem, quibus ignorantiæ, & malitiæ morbis intellectus & uoluntas animæ nostræ, uires præcipue inficiuntur; uti fuit ab initio; & sic homo à sua rectitudine recessit, comparatusq; est iumentis insipientibus. At dominus, qui misericordia & miserationibus diues est noluit hominem in tenebris & in umbra mortis sine remedio derelinquere; sed ei ineffabilem bonitatis suæ dexteram porrexit oriens ex alto, ipse inquam pater ac dominus, qui condidit, firmauitq; cælum, qui libratam sua magnitudine terram uallauit in montibus, mari circundedit, omnibusq; distinxit: qui quicquid in hoc mirabile cernitur, conflauit, ac perfecit ex nihilo, perspectis erroribus nostris ducem misit, qui uiam nobis iustitiæ panderet; quem audiremus, quem sequeremur, cuius monitis, & præceptis deuotissime pareremus: quem qui non audierunt iam iudicati sunt; quia lux uenit in mundum, & illi dilexerunt magis tenebras, quàm lucem. Verum enimuero ex ijs, qui eum audierunt, & se eius nomine Christianos esse profitentur, alij moribus dissentiunt, alij uero doctrina. Primis sacramentorum remedia contulit, quibus uestem, quam amisêre candidam recuperare, & in uiam poterunt redire iustitiæ: aduersus vero errorem hæreticorum doctrinam, pertinatiamq; patrum exhortationes, & tandem œcumenica concilia instituit; quippe quæ ad euellendas hæreses præcipua semper fuere medicamenta, ita ut ipse dominus saluti nostræ semper consulere uideatur: olim quidem

per filij sui missionem, deinde uero per internas inspirationes, per patrum exhortationes, per sacramentorum ministeria, & in rebus arduis (uti nunc sunt) per generalia concilia, ubi Christus assistit, & spiritus sanctus operatur; cuius directione, & nutu totum ecclesiæ corpus sanctificatur, & regitur. Hæc itaque Patres sanctissimi causa fuit, cur uos à Christi vicario (cui soli hæc potestas data est) in hunc sacrum & legitimum cœtum uocati estis, ut scilicet prudentia uestra, & singulari doctrina errores (adiuuante Deo) eradicentur, veritas catholica confirmetur, & pax restituatur ecclesiæ: in eam enim spiritus sanctus ad hoc potissime concilia introduxit, ut si quæ inter christianos de re fidei orta esset dissensio patribus in unum conuenientibus per inuocationem nominis sui veritas appareat, errores, opiniones, & schismata, quæ in religione emerserunt, ipsorum conciliorum auctoritate amputentur, & penitus extinguantur: Quæ autem, & quanta sit conciliorum, & ecclesiæ auctoritas, qualesue uosmet ipsos, Patres, in hoc negotio gerere debeatis, omni uerborum ornatu, & lenocinio excluso breuissime percurremus.

SCRIPTVRA *cum non ab humana uoluntate, sed à Deo ipso auctoritatem acceperit, ideo nullus unquam fuit sanæ mentis, qui illi contradicere, aut aliquid falsum, inconstans, uel ociosum obijcere præsumpserit. Ecclesia etiam non minorem à domino auctoritatem obtinuit, ita ut quicunque eam audierit, uel spreuerit, Deum ipsum audiuisse, uel spreuisse dicatur: ei datum est inter canonicum, & apocrifum, catholicum, & hæreticum discernere, scripturas fideliter interpretari, peregrina, & noxia respuere, & amplecti utilia. Vnde non ab re Augustinus dicebat se euangelio non credere, nisi illum auctoritas commonuisset ecclesiæ: uerum tamen cum fidelium cœtus, prælatorum conuentus, ac prælatus ipse nomine ecclesiæ intelligantur, licebit eos sub eodem nomine appellare. Cum autem caput ecclesiæ Christus sit, cuius spiritu illuminata in ijs, quæ ad fidem pertinent, errare non potest: quicunque ei non crediderit, & in ijs, quæ ab ea determinata fuerint non aquieuerit, repugnat ipsi Christo, ac eiusdem sententia tanquam ethnicus & publicanus habendus est. Nec etiam sunt audiendi qui denuo de ijs referri uolunt, quæ semel sacra concilia determinarunt, & ab apostolica sede firmata sunt: si quidem hoc nihil aliud esset, quàm Sisyphium uoluere saxum; & dum in pelago dubitationem fluctuamus, portum quietis & veritatis nunquam attingere. Desideratur, proh dolor, concilium ab omnibus, quis eius erit finis? quæ vtilitas? & quis usus? si postquam decretum in eo quicquam fuerit, illud denuo aliquibus in dubium reuocare, uel disputare licebit? Idem profecto ijs*

eueniet quod febricitantibus euenire conspicimus, quibus dulcia quæuis morbi initio amarescunt: qui superioribus concilijs non credunt, nec ijs credent, quæ futura sunt; sicuti qui non credebant Moysi, & prophetis, nec illi, qui è mortuis surrexisset credituri erant. Sed quia hæretici semper conciliorum auctoritate damnati fuerunt, mirandum non est si cōtra eandem auctoritatem sua spicula iaciunt, arbitrati blasphemijs, & argutijs quibusdam posse illam demoliri: aiunt enim se nullius uelle stare iuditio, nisi solius verbi Dei: quippe quod solum est verax, & manet in æternum: at conciliorum veritas cum hominum iuditio ac uoto innitatur, qui natura mendaces sunt, ea possunt facilitate alios fallere, qua ipsi decipi possunt. Quare hinc fit, vt aliqua vnius concilij decreta ab altero sæpe numero reuocata fuerint. Impiorum uox est aduersus dominū, et aduersus Christos eius; dirumpamus (inquiūt) uincula corū, et proijciamus nobis iugum ipsorum; sed qui habitat in cœlis irridebit eos, et idē dominus subsannabit illos. Si uere diuini uerbi iuditiū magnifaciēdum existimarēt, ecclesiam, & illius proceres audirent: quos uerbum domini præcipit esse audiendos. Fatemur homines esse mendaces dum loquuntur à se ipsis; at cum in Christi nomine congregati sunt, de summa religionis, & fidei tractaturi, licet in examinanda ueritate interdum discrepent, in decretis tamen non ipsi sunt qui loquuntur, sed spiritus sanctus, qui loquitur in eis: unde conciliorum determinationibus apte, quod apostoli docuere, apponitur, uisum est spiritui sancto, & nobis. Cum ergo determinationes vestræ, Patres sanctissimi, spiritui sancto præcipue tribuendæ sint; certe ille spiritus ueritatis, sicut nosi potest falli, ita neque uos decipi patietur. Fatemur etiam sæpe contigisse, ut semel definita postea reuocata fuerint: sed nunquam in ijs, quæ ad dogmata fidei pertinent factum fuisse legimus, sed ad mores & ritus tantum; quippe qui pro temporum & locorum uarietate mutari possunt, & interdum debent, ut apostolos aliquando fecisse legimus, dum abstinendum à sanguine, & suffocatis statuerunt: & quasdam legis cæremonias permisere: & Paulus Timotheum circuncidi, & ipse met more gentis suæ purificàri uoluit, ne esset iudæis credentibus offendiculo, & Synagoga sine honore sepeliretur: quorum exemplo posteri locis & temporibus prudenter aliquid condonarunt. Sed in ijs, quæ ad fidem pertinent, quod semel determinatum est mutatum fuit nunquam; nec aliquid erroris inuentum ad hæc usque infelicissima tempora (quod sine lachrymis commemorare non possumus) quibus à mille & tercentis annis ecclesiam errasse contenditur: forte id scilicet ideo euenit, quia dormiente sponso eius Christo tamdiu in erroribus fluctuauit; fuisset que

funditus submersa, nisi illum à somno Lutherus excitasset. Quis tam impias uoces perferre queat? quis tam ferreus, ut teneat se? & hæc audiẽs iustissimo dolore atque indignatione se commoueri non sentiat? dum enim his blasphemijs Sathanæ ministri ecclesiam nituntur deprimere, Christum eius sponsum promissorum fide, & veritate expoliant: ipse enim ait, quæ procedunt à labijs meis non faciam irrita. Irrita certe essent uerba eius, si ecclesia erroribus (ut ipsi dicunt) diu succubuisset: ipse ait, rogabo patrem, & alium paracletum dabit uobis, ut maneat uobiscum in æternum; non erroris, sed spiritum ueritatis. & alibi ait, uobiscum ero usque ad consumationem seculi: quæ promissio non solis illis (quibuscum loquebatur) facta est, qui nec in terris in æternum, neque erant usque ad consumationem seculi permansuri; sed ecclesiæ facta est, cuius ipse est caput: caput dico non errantium, aut erroris, sed ueritatis. Non casu euenisse iudico, ut hic dies, quo tot superatis difficultatibus, & suspensione sublata œcumenicum hoc concilium aperitur cathedræ Petri sacer esset, ac eodem die euangelium nobis legeretur, quando Christus, mater eius sanctissima, & discipuli ad nuptias inuitati conuenere (utrunq; enim huius diei ministerio conuenit) in cathedra, quam Petrus sibi, eiusque successoribus Romæ erexit, Romanæ ecclesiæ eminentiam, ac dotes præcipuas licebit inspicere, quas ita in Petro suscepit à domino, ut super cunctas alias supremum magisterium, & ducatum obtinuerit. Tu, inquit, es Petrus, & super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam: Christus enim ipse, sicut sibi tanquam primario, & independenti capiti uniuit ecclesiam, ita ut eadem semper habeat caput uisibile, Petrum constituit, quem cepham appellauit, id est petram, super quam ecclesiam suam fundandam esse dixit: & quemadmodum in sacramentis operatur omnia ipse solus, ministerio tamen utitur uisibilium sacerdotum; sic uisibilem in terris ministrum elegit, per quem ecclesiæ molem hanc sustineret, & gregem suum uisibilem inuisibilis ille gubernaret. At hæretici, qui nihil student accurratius, quàm Petri successorem Christi vicarium exosum omnibus reddere, ut vnitas in ecclesia dissoluatur, disseminant, nos dum Petrum ecclesiæ caput, uel fundamentum prædicamus Christo petræ primariæ, & angulari lapidi, ac fundamento præcipuo, præter quòd nullum aliud poni potest eodem modo quo ipsum est, quo quo modo derogare, ubi sicut in alijs, & decipiuntur, & alios student decipere. Nos enim potius Christi gloriam, & maiestatem extollimus dum eum, qui à principio creaturas omnes uoluit bonitatis suæ esse participes, prædicamus participatione quadam tempore gratiæ uoluisse illam

hominibus copiosius, & augustius communicare, ita ut cum sol us ipse sit lux mundi, solus possit peccata dimittere; tamen hæc hominibus communicauit: solus est filius Dei, *& tamen quod ipse est natura, contulit ut alij fierent per gratiam: qui sacerdos est sacerdotes facit; & qui petra est petram facit.* Vnde *quod dixit, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, ita ad* Christum, *& ad fidem, quam* Petrus *confessus est, refertur; ut nisi ad* Petrum *ipsum referri etiam intelligas, diminute credes, & prope nihil; neque ubi sit ecclesia scies: nam si per petram* Christum *solum, aut* Petri *fidem intellexeris, quilibet hæreticus penes se &* Christũ, *& fidem esse dicet: si uero* Petrum, *&* Petri *successorem intelliges, nullus schismaticis, & hæreticis locus relinquetur.* Confirmat *hoc beatus* Hieronymus *ad* Damasum Papam *sic scribens.* Cum *successore piscatoris, & discipulo* Christi *loquor, ego nullum alium, nisi* Christum *sequẽs,* Beatitudini *tuæ, idest cathedræ* Petri *communione consocior; super hanc petram ædificatam ecclesiam scio; qui extra hanc domum agnum comederit, prophanus est: qui non fuerit in archa* Noë *peribit regnante diluuio: hæc enim sancta, & apostolica omnium ecclesiarum* Christi *mater ecclesia, quæ per* Dei *gratiam à tramite apostolicæ traditionis nunquam recessit; nec hæreticis prauitatibus aliquando succubuit: sed vt in exordio fidei christianæ normam accepit ab auctoritatibus suis apostolorum principibus, eam illibatam semper seruauit iuxta ipsius domini pollicitationem, qui eius discipulorum principi ait.* Petre *ecce* Sathanas *expetiuit te, ut cribraret sicut triticum; ego uero rogaui pro te, ne deficiat fides tua; & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Sola *hæc ecclesia nunquam fuit erroribus deprauata, nec ad eam, ut* Cyprianus *ait, accessum potuit habere perfidia.* Defecit Hierosolyma *ubi* Iacobus, Asia *vbi* Ioannes, Achaia *ubi* Andreas, India *ubi* Thomas, Aethiopia *ubi* Matthæus, Persia *ubi* Iudas, Phrygia *ubi* Philippus. Defecerunt *& aliæ, quibus* Christi, *& apostolorum discipuli præfuere: sola hæc apostolico culmine insignis à fide & veritate nunquam declinauit, ut à domino promissum est; quòd portæ inferi non præualebunt aduersus eam.* Si *portæ inferi, quæ sunt hæreses, & doctrinæ non sunt contra eam præualituræ, cur si impudenti ore tam diu in erroribus illam fuisse proclamant? nemo dicat* Deum *se habere patrem, nisi hanc ecclesiam matrem agnouerit.* Sed *tempus est, ut ad illius auctoritatem (vnde digressi sumus) reuertamur; & in ea insistendum est; talis enim est huius æui hæreticorum conditio, ut in nullam rem magis incumbant, quàm ut sub prætextu verbi* Dei *ecclesiæ auctoritatem euertant; ac si verbo* Christi *corpus eius ec-*

clesia,

clesia, uel corpori caput posset aduersari: quinimmo auctoritas ecclesiæ tunc à scripturis maxime illustratur, dum eas commendat, diuinas esse declarat, nobis legendas exhibet, in dubijs fideliter exponit, & eis contraria condemnat, dum legalia in scripturis præcepta à domino eadem auctoritate cessarunt. Dies sabati in lege celeberrimus transiit in dominicam: circuncisio Abraæ & semini eius ea sub comminatione ordinata, vt cuius præputij caro circuncisa non fuerit, deleretur de populo suo; sic sublata est, vt apostolus obtestetur, si circuncidimini excidistis à gratia; & Christus nihil vobis prodest. Hæc & his similia non Christi prædicatione cessarunt (ait enim se uenisse implere legem, non soluere) sed auctoritate ecclesiæ mutata sunt: etenim si ea tolleretur (cum oporteat hæreses esse) quis ostandet veritatem, & hæreticorum confundet pertinatiam? erunt confusa omnia redeuntibus mox hæresibus illius actoritate damnatis. Qui vos contemnunt, Patres Amplissimi, Christum contemnunt: & eundem audiunt quicunque uos audierint. Ordini uestro subijciuntur dæmones; & datum est angelos quidem ipsos ne dum secularia iudicare. Vobis dictum est, quorum peccata remiseritis, remittuntur eis; & quorum retinueritis retinebuntur. Vobis id mirabile dicitur, ut sit in cælo ligatum, aut solutum quod ipsi ligaueritis, uel solueritis in terra. Hæc Deum potius, quàm mortale sonant: uos estis illi principes, quos pro apostolis patribus Dauid super omnem terram constituendos esse prædixerat, qui principatus eò omni terreno est dignior: quo diuina humanis, & cælestia sunt terrenis digniora. Hoc Constantinus agnouit, cum in episcoporum synodo uoluit humiliorem sedem retinere, ac libellos contra episcopos sibi oblatos comburi iussit, dicens, Deus constituit uos sacerdotes, & potestatem dedit iudicandi de nobis. Hoc idem Theodosius (cuius religionem, & humilitatem nunquam satis laudare possumus) agnouit, cum de seuitia ab Ambrosio redargueretur, & ab ingressu arceretur ecclesiæ, sacerdotis non contempsit imperium, sed humiliter paruit. Hæc eadem auctoritas christianissimos principes, ac dominia mouit, ut ad hos clarissimos oratores tanquam defensores, & obsides destinarent. Eadem auctoritate potestis rebelles hæreticos ad parendum uestris decretis, & adueniendum ad nuptias, quæ hodie Tridenti illis aperiantur, compellere: christiana enim & paterna charitas docet filijs etiam inuitis & rebellibus esse benefaciendum. Quod si (ut uultis) efficere non potestis, & hæreticos pro quorum salute tot incommoda, & labores substinetis, & periculis, & peregrinationibus vos coniecistis, ad has nuptias trahere non valetis,

pro quibus sternuntur mensæ, dapes apponuntur, & uos ad ministrandū accingitis, ubi Christum inuenirent, matrem eius, ac sanctos, quos ipsi è suis commertijs eiecerunt, vbi lapideæ eorum hydriæ euaderent carneæ, & aquæ errorum in vinum cœlestis doctrinæ, & spiritualis lætitiæ verterentur, quia eos defendit numerus iunctæq; vmbone Phalāges: eadem monet charitas assidue Christum dominum orare, vt qui lux est mundi dignetur illorum tenebras excutere, ac eis lumen, & cognitionem catholicæ veritatis imprimere. Restat, vt in quibus & uos exercere, & beatos Apostolos imitari debeatis, breuiter absoluam.

PRAESENTIS *ecclesiæ status nonnunquam in scripturis vinea nuncupatur, & ea certe est, quam dominus suis hodie non locat, sed commendat agricolis; & sicuti ad culturam illius nunquam destitit à primo mane uocare operarios, sic nunc uos, Patres, uocauit, & misit; non ut vinum bibatis, aut in ocio delitijs fruamini; sed ut apostoli, quibus uos succeditis præcipui huius vineæ cultores exemplū relinquere, in ea operamini. Finis, & scopus, in quem toto pectore debetis incumbere est, vineam domini excolere, superflua amputare, vtilia enutrire, nocua euellere, et circunquaq; omnia speculari. Vos enim turres estis, & firma aduersus inimicorum insidias propugnacula, uos sepes, & muri estis, qui sæuientibus, et exterminantibus apris viam clauditis, quibus etiam satagendum est uulpeculas capere, ne si creuerint, colligatis mutuo auxiliaribus caudis (vti hæretici & peccatores maiores effecti facere consueuerunt) totam vineam, & messem domini hæresum, & vitiorum incendio depopulentur. Vos demū, Patres, estis torcular illud, ubi vineæ fructus exprimitur, colligiturq;, nec aliam ob rem dominus voluit hic adesse, nisi ut fructum afferatis, & fructus vester maneat: quod accurratius fiet, si in eisdem cordium uestrorum torcularibus diu noctuq; versabitis. Quorsum Tridentum veneritis, quo in discrimine Resp. christiana reperiatur, quid à vobis catholici expectēt, in quibus (sicut auiculæ deplumatæ in nido, & nautæ firma in anchora) omnem eorum spem collocarunt; & sub quo sitis hæreticorum iuditio: quæ si accuratè cogitabitis, & tabulis cordis uestri scripta deferetis, efficiēt, vt in opere tantæ molis non ociosi, sed solertes sitis operarij, ac orbis expectationi, et temporum horum calamitatibus digne satisfacietis. Et quia in actionibus nostris, dum studemus nobis ipsis placere sæpe hallucinamur, ideo apostolos doctores præcipuos in oratione, et cōstantia studeamus imitari; quarum prima illuminati scietis potiora deligere; altera vero aduersa omnia superabitis. Sine intermissione Patres sanctissimi orandum est, nam hæc religionis negotia sunt oratione potius examinanda, quàm*

verbis: quæ si à corde puro processerit, cælos penetrat, & veluti fidelis nuntius mandatum peragit, & attingit quò caro non peruenit. Nec aliquis debet tantum sibi placere, vt se non posse deficere arbitretur; cũ non desint occultæ, & falsæ suggestiones dæmonum, qui in habitu lucis, & sub speciei recti decipiant: ideo orandus est Deus, vt qui lux est, uos illuminet, qui via est vos dirigat, & qui veritas est vos manuducat: sit ipse lucerna pedibus vestris, et lumẽ semitis vestris: sic enim apostolos fecisse legimus. Petrus & Ioannes in Samaria profecti non prius ijs, qui crediderant imposuere manus, ut acciperent spiritum sanctum, quàm pro ipsis orassent: & dum Petrus seruaretur in carcere oratio fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo: diuina non nisi à Deo petenda sunt; nec possunt humanis viribus comparari. Constantia insuper, & fortitudo vobis necessaria est, quæ si defuerit, nullum fermè opus optato & laudabili fine coronabitur; ea armati Petrus, & Ioannes cogentibus, vt Christum negarent, & à sui nominis prædicatione desisterent audacter responderunt. Si Deo magis, quàm hominibus obedire oporteat ipsi iudicate. Quapropter nec Deum negabimus, nec à sui nominis prædicatione desistemus. Cum Andreas paratam sibi crucem longe prospiceret supplicij spectaculo nõ territus, nec senectute grauatus cœpit alacri animo clamare: salue crux diu desiderata: omnes denique apostoli ibant gaudentes à conspectu concilij, quando digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Eandem quibusuis in periculis, & difficultatibus debetis constantiam imitari, ac vosmet pro gloria domini tanquam parietes opponere dicentes cũ Dauide; non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. Gentium historiæ Horatium miris laudibus prosequuntur, quia toti se Hetruriæ opposuit, vt patria redderetur incolumis: Spartanasq; fœminas, quia filijs euntibus ad bellum clypeos sub his monitis porrigebant. Fili aut cum hoc, vel in hoc; ratas dignius esse in bello audacter pugnando occumbere, quàm inde turpiter recedere. Quanto magis eorum fortitudo celebranda est, qui non pro inani mundi gloria, sed pro fidei confessione, & fratrum salute periculis, laboribus, & incommodis non cedunt? de quouis prælato, & de religione christiana benemerenti gloriosius narratur eum alicubi pro Dei causa impiorum gladijs occubuisse, quàm illac transisse dum fugeret. Quid homini prodest si animã amando perdiderit? aut quam dabit commutationem pro anima sua? Volui Amplissimi Patres hæc dixisse pro fortitudine, quam quisque uestrũ in animi præparatione habere debet: non quòd hæc pericula vineæ in his Tridentinis montibus collectæ immineant: eam enim dominus protectio-

nis suæ, & euangelicæ custodiæ sepe muniuit, circuiuitque non horum montium vallo, sed Cæsaris inuictissimi ac catholicorum principum, qui nec sumptibus parcent, nec laboribus, vt fœlix sit sacri huius concilij progressus, & ne capillus quidem cadat à capite vestro. Supersunt adhuc paruo in hoc ambitu plus quàm septem virorum millia, qui coram Baal genua non curuarunt. Dei, non mundi opus aggredimur: hinc nec formidetis, nec difficultatum ventis circunferamini, experti sanctos per fidem reges vicisse, & imperia; & apostolos pauperes, & infimos audacter prædicasse Christum crucifixum, mundo exosum, iudæis scandalum, & gentibus stultitiam: quibus & si mundi sapientia, & vires contradixerint, Deus tamen voci suæ dedit virtutem, & euangelizantibus verbum potentiam, ita vt aduersarij sapientiæ, & spiritui, qui loquebatur in illis resistere non potuerint. Sic uos si quod in vobis erit feceritis, qui incrementum dat Deus efficiet, vt lux vestra luceat in vniuerso orbe; & expectatos fructus populo christiano afferatis; quibus ipsi immortalitatem apud posteros assequemini, & ecclesia à tot perturbationibus liberata quiescet. Quod ab eodem domino nobis certo promittitur, cum his temporibus ecclesiæ suæ Pium Pontificem Maximum præesse voluerit: de cuius sapientia, zelo, & rectitudine spem certam componendæ religionis accepimus. Adest illustrissimorum Legatorum prudentia, & fides, ac omnium vestrũ Patrum Reuerendissimi constantia & pietas; quæ quicquid antea difficile videbatur, facile futurum ostendunt.

A D S I S *ergo domine Iesu mentibus nostris, & ecclesiæ, ac fidei tuæ aspira negotijs; quæ hodie sub spe tuæ protectionis aggredimur; sicut oculi omnium in te suspiciunt; vt tu aperiens manum vbertatis tuæ expleas omne animal benedictione: sic nunc oculi nostri sunt ad te dominum Deum nostrum, vt nostri miserearis, & mittens auxilium de sancto, de Syon tuearis nos. Tu caput es, nos membra, viuifica, & illumina nos, & vnguentum gratiæ tuæ à te capite descendat in barbam, & ad oram vestimenti tui, ita vt si ecclesiæ tuæ proceres, ac fideles populi sint illius vnguenti participes: & cum sine tuo numine nihil sit in homine, nihil sit innoxium. Veni ergo tu sancte spiritus, reple tuorum corda fidelium, & horum Patrum mentes igne tui amoris incende. Dixi.*

B R I X I Æ, *Apud Damianum Turlinum.*
Anno M. D. L X I I I.

